

Raziyeh Khodayari, 08-677 27 13
raziyeh.khodayari@energiforetagen.se

m.remissvar@regeringskansliet.se
jorgen.sundin@regeringskansliet.se

diarienummer M2022/01470

Remiss av EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Vi tackar för möjligheten att avge remissvar.

Sammanfattning

Energiföretagen Sverige stödjer EU:s mål att bidra till en kontinuerlig, långsiktig och uthållig återhämtning av biologisk mångfald och motståndskraftig natur över EU:s land- och havsområden genom återställande av ekosystem. Energiföretagen Sverige anser att god miljöprestanda är grundläggande för utveckling av energisystemet och lägger stor vikt vid skyddet av naturen och den biologiska mångfalden, tillsammans med våra mål att bli klimatneutrala och främja en hållbar resursanvändning.

Energiföretagen Sverige anser att synergier mellan naturrestaurering och förnybar energiproduktion måste aktiveras. EU-kommissionens förslag innehåller bestämmelser för att skydda utvecklingen av projekt för förnybar energi, och deras relaterade nät, som just nu övervägs i Förnybartdirektivet, särskilt förslag om klassning av projekt av "överordnat allmänt intresse". Förordningen behöver säkra utbyggnaden av förnybar energi med hänsyn till EU:s energiomställningsmål till 2030 och 2050.

Vi efterlyser ett specifikt införande av projekt med positiv inverkan på den biologiska mångfalden, som går längre än definitionen av blå och gröna infrastrukturprojekt. Eftersom frågor om klimatförändringar, biologisk mångfald och naturåterställning går hand i hand är det nödvändigt att främja energiinfrastrukturprojekt som kan ha en positiv inverkan på deras miljö.

Energiföretagen Sverige är oroade över att den nuvarande definitionen av projekt som bör klassas som av överordnat allmänt intresse i RED-revideringen är för snäv för att skydda EU:s energiomställningsmål.

Energiföretagen Sverige har en skeptisk syn på "renewable go-to-areas" då den aktuella revideringen av Förnybartdirektivet har vaga kriterier för implementering,

vilket kan hamna i suboptimala "go-to-areas" som inte matchar EU:s behov av energiomställning.

Detaljerade synpunkter

Förordningen syftar till att återställa minst 20 % av EU:s land- och havsområden senast 2030, och så småningom utsträcka det till alla ekosystem som behöver återställas till 2050. Dessutom införlivs specifika mål, inklusive att återställa minst 25 000 kilometer fritt strömmande floder. Syftet med lagstiftningen är att stoppa förlusten av biologisk mångfald och förstöringen av ekosystem som fortsätter i en alarmerande hastighet, genom att restaurera skadade ekosystem i hela EU.

Energiföretagen Sverige stödjer EU:s mål att bidra till en kontinuerlig, långsiktig och uthållig återhämtning av biologisk mångfald och motståndskraftig natur över EU:s land- och havsområden genom återställande av ekosystem. Energiföretagen Sverige anser att god miljöprestanda är grundläggande för utveckling av energisystemet och lägger stor vikt vid skyddet av naturen och den biologiska mångfalden, tillsammans med våra mål att bli klimatneutrala och främja en hållbar resursanvändning.

Energiföretagen Sverige anser att synergier mellan naturrestaurering och förnybar energiproduktion måste aktiveras. EU-kommissionens förslag innehåller bestämmelser för att skydda utvecklingen av projekt för förnybar energi, och deras relaterade nät, som just nu övervägs i Förnybartdirektivet, särskilt förslag om klassning av projekt av "överordnat allmänt intresse". Förordningen behöver säkra utbyggnaden av förnybar energi med hänsyn till EU:s energiomställningsmål till 2030 och 2050.

Se Energiföretagen Sveriges övriga detaljerade synpunkter nedan.

Säkerställa EU:s energiomställningsmål

Vi välkomnar att kommissionen tar hänsyn till förnybar energi och garantierna för utvecklingen av projekt.

De skyddsåtgärder som anges för utvecklingen av förnybar energi bygger dock mest på de bestämmelser som föreslås i översynen av Förnybartdirektivet (RED), särskilt klassning av förnybara projekt, de relaterade näten och lagring som är överordnat allmänt intresse. Om dessa inte genomförs i Förnybartdirektivet måste vi se till att fossilfria energiperspektiv och utmaningar tas upp i lagstiftningen om restaurering av natur, för att säkerställa utvecklingen av fossilfria energiprojekt och nätanpassning som är av avgörande betydelse för EU:s energiomställning.

Dessutom är vi oroade över att den nuvarande definitionen av projekt som bör klassas som av överordnat allmänt intresse i RED-revideringen är för snäv för att skydda EU:s energiomställningsmål. Förslaget bör omfatta nätet i sig (och inte bara kopplat till nya energiprojekt), för att möjliggöra utbyggnad av nät och omvandling av den energiförbrukning som är nödvändig för att underlätta vår övergång till ett fossilfritt boende. Kritiska utbyggnader av nätet som möjliggör

undvikande av CO₂-utsläpp skulle inte omfattas av det aktuella förslaget, till exempel att koppla ihop ny industriell verksamhet eller möjliggöra förändring av befintliga processer för att elektrifiera dem, eller bättre koppla samman transportsystemet. Vidare bör man också beakta sociala fördelar med nätutbyggnad och att det är en förutsättning för en långsiktig samhällsutveckling och för att motverka energifattigdom med tanke på att tillgång till el är en grundläggande mänsklig rättighet.

Dessutom måste ordalydelsen i lagen om naturrestaurering breddas och bör överväga kartläggningen av det område som krävs för att varje medlemsstat ska kunna uppfylla sina energimål, och inte enbart fokusera på de föreslagna "renewable go-to-areas". Sammantaget har vi en skeptisk syn på "renewable go-to-areas" då den aktuella revideringen av Förnybartdirektivet har vaga kriterier för implementering, vilket kan hamna i suboptimala "go-to-areas" som inte matchar EU:s behov av energiomställning.

Harmonisering av genomförandet av förordningen

Förslaget lämnar utrymme för tolkningar på nationell nivå, vilket kan försvåra vägen till fossilfrihet, särskilt om det skapar flaskhalsar för utvecklingen av nya projekt.

Förslaget riskerar att försena utvecklingen av fossilfria energiprojekt och nödvändiga förändringar av nätet, samt skapar obalanser i genomförandet av denna förordning mellan de olika medlemsstaterna. Utvärdering från fall till fall leder till olika tidsramar och divergerande resultat, vilket kan bli en flaskhals för utvecklingen av nya förnybara energiprojekt och eldistributionsnätet och kan hämma målen för förnybar energi till 2030 och 2050.

När det gäller skyldigheten att ta bort flodbarriärer (fördämningar/dammar) anges att den "i första hand bör ta itu med fördämningar som inte längre används för produktion av förnybar energi". Formuleringen "i första hand" lämnar utrymme för tolkning, och vi anser att tydliganden bör göras i artikeln eller i bilagan till förordningen. Definitionen av "obsolete" fördämning måste vara mer explicit, särskilt när det gäller fallet med multifunktionella fördämningar, och bedömningen om en fördämning är obsolet eller inte, bör göras från fall till fall med hänsyn till syftet med fördämningen och de nationella förhållandena.

Dessutom bör naturrestaureringsförordningen vara förenlig med ramdirektivet för vatten, som redan ger en bedömning av den ekologiska statusen för ytvatten och grundvatten inom EU. Det för att inte skapa politiska överlappningar och förvirring. Medlemsstaternas planer för naturrestaurering bör ta hänsyn till förvaltningsplanerna för avrinningsområdet som omfattar relevanta planer för att uppnå god ekologisk status.

Tydliga definitioner i enlighet med befintlig lagstiftning

Tydliga definitioner i enlighet med befintlig lagstiftning är avgörande för ett framgångsrikt genomförande. Förslaget syftar till att sätta upp restaureringsmål för terrestra och marina livsmiljöer och arter baserat på data från rapportering

enligt habitatdirektivet och andra källor. Det finns redan ett ramverk och en vägledning för att fastställa "gynnsam status" för livsmiljötyper som omfattas av habitatdirektivet. Åtgärderna bör koncentreras till områden där man får störst miljöförbättring i relation till nedlagda resurser och där man inte orsakar betydande negativ påverkan på samhällsviktiga verksamheter. Detta hanteras redan i ramdirektivet för vatten.

Definitioner och regler i enlighet med befintlig lagstiftning skulle effektivisera genomförandet av förordningen. Energiföretagen Sverige stödjer fokus på restaureringsinsatser för de ekosystem som är mest utsatta i lagstiftningen samtidigt som det förutsätter undantag i ramdirektivet för vatten (WFD) för konstgjorda eller kraftigt modifierade vattenförekomster i artikel 4.3 och 4.5. Därefter, för en effektiv struktur och genomförande av lagstiftningen, måste definitionerna av "ekosystem i god status" och "baslinje" vara tydligt specificerade. Det är dock viktigt att i möjligaste mån undvika att införa nya begrepp eller att lyfta begrepp från annan reglering ur sitt sammanhang. I stället bör man i möjligaste mån referera till befintliga direktiv och förordningar.

Konsekvensanalys avseende påverkan på vattenkraft saknas

När det gäller sötvattens ekosystem stödjer Energiföretagen Sverige förslagen att fokusera på fall där de ekonomiska fördelarna med restaurering uppväger nackdelarna i inkomster och förnybar energiproduktion. Vidare är definitioner för "goda tillstånd för ekosystemtjänster" (avseende habitatförhållanden) och "baslinje" (avseende bedömningar av dessa förhållanden) nödvändiga för en effektiv regelstruktur.

När det gäller ekosystem för sötvatten kan krav på restaurering påverka vattenkraftverk belägna i anvisade restaureringsområden. Det är därför av yttersta vikt att dessa anläggningar inte begränsas i drift om de följer befintlig EU-lagstiftning. I detta sammanhang hänvisas specifikt till ramdirektivet för vatten, eftersom det är viktigt att bestämmelserna i förordningen om restaurering av natur är samstämmiga. Om efterlevnad av ramdirektivet för vatten inte skulle räcka för de satta restaureringsmålen i sötvatten är det sannolikt att svensk vattenkraftproduktion inskränks i högre utsträckning av vad regering och riksdag uttalat som betydande negativ påverkan det vill säga 1,5 TWh årligt produktionsstapp samt inskränkningar i vattenkraftens reglerförmåga. I Sverige genomförs omprövningar av all vattenkraft för moderna miljövillkor i enlighet med en nationell plan. I dessa omprövningar sker en avvägning mellan åtgärder för lokal miljö och andra angelägna samhällsmål. Vattenkraftbranschen har etablerat en finansieringslösning om 10 miljarder kr i en miljöfond. Energiföretagen Sverige vill betona den nära kopplingen mellan naturrestaurering och vattenpolitik. De föreslagna restaureringskraven måste klaras inom ramen för att ramdirektivet för vatten efterlevs och att tidigare gjorda bedömningar av när betydande negativ påverkan på vattenkraftsproduktion uppstår innehålls. Tyvärr finns ingen uppskattning av påverkan på vattenkraftsproduktionen i den presenterade "impact assessment", vilket är en brist som borde åtgärdas innan man tar beslut.

Främja projekt som kan ha en positiv inverkan på miljön

Att inte ta hänsyn till energiproduktion och infrastrukturprojekt som kan ha en positiv inverkan på biologisk mångfald eller naturrestaurering verkar vara ett bortglömt ämne. Förslaget nämner finansieringsmöjligheter för "gröna och blåa infrastrukturprojekt" men lägger inte fram förslag om energiinfrastruktur som också kan ha en positiv inverkan på den biologiska mångfalden, eller projekt med högt miljövärden. Eftersom miljö- och klimatfrågor går hand i hand är vi övertygade om att det är nödvändigt att främja utvecklingen av energiprojekt som kan ha en gynnsam påverkan på miljön, eller som har ett högt miljövärde.

EU bör använda denna möjlighet för att främja åtgärder för projekt som kan ha en positiv inverkan, och i synnerhet för energiprojekt som skulle kunna motverka både klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald. Lagstiftningen bör ge incitament att lansera nya pilotprojekt och skala upp utvecklingen av energiprojekt med höga miljöstandarder.

Ett exempel här är de mängder av viktiga miljöer för växter och pollinatörer som har identifierats i Sveriges ledningsnät. Det är nu en spridningskorridor för många hotade växter och fjärilar. Där ledningsgatorna nu finns var det skog på många ställen. Stora arealer viktig biotop som gräs och hedmark har alltså skapats där det tidigare var skog. Hur betraktas denna enorma areal för växter och fjärilar i Europas ledningsnät? Som utan värde eller betraktas det som tidigare skogsmark som borde restaureras? Hur kan EU underlätta för företag som vill göra frivilliga insatser för att utveckla biotoper i befintlig verksamhet exempelvis förbättra och öka arealen artrik gräs och hedmark i ledningsnätet?

Synergier mellan naturrestaurering och förnybar energiproduktion måste aktiveras

Konceptet med "renewable go-to-areas", förpliktar medlemsstaterna att snabbt kartlägga, bedöma och säkerställa lämpligt utrymme för projekt för förnybar energi inklusive bioenergi, samtidigt som de utesluter miljömässigt värdefulla skyddade områden. Med utgångspunkt i detta koncept föreslår Energiföretagen att "renewable go-to-areas" ska definieras innan bedömningarna för restaurering av natur införlivas och avslutas och att hänsyn tas till befintlig miljö- och klimatlagstiftning, inklusive habitatdirektivet, fågeldirektivet och EUs ramdirektiv för vatten. Om "renewable go-to-areas", definieras är det också viktigt att lyfta bioenergins roll som del av "renewable go-to-areas" då bioenergi idag utgör drygt 38 procent av den tillförda energin i Sveriges energisystem och 11 procent av EUs energimix.

Vid tillämpningen av förordningen, får projekt utanför "renewable go-to-areas" inte missgynnas. Vi tycker också att inom skyddade områden måste habitatdirektivet beaktas och att utanför dessa områden måste en bedömning göras från fall till fall. Även om förslaget uttryckligen kräver att synergier med prioriterade områden måste övervägas, är det fortfarande oklart hur detta kan genomföras. Skyddade områden är i princip undantagna från "go-to-areas". Utanför skyddade områden ska miljökonsekvensbedömning utföras på områdesnivå och inte på projektnivå, och det är svårt att förstå hur ett

tillvägagångssätt från fall till fall som nämns i artikel 4 för dessa "go-to-areas" kommer att genomföras. Förslaget behöver därför mer klarhet i detta sammanhang. Dessutom bör kommissionen utarbeta specifika riktlinjer för tillämpningen av det överordnade allmänintresset för att säkerställa ett snabbt och korrekt genomförande på nationell nivå.

Förstärk medlemsstaternas roll

Skogen har en avgörande roll för många saker: biologisk mångfald, vår hälsa och välbefinnande, klimat och omställningen till ett hållbart samhälle. Det är viktigt för samhället att ha motståndskraftiga skogar som kan fortsätta att leverera ekonomiska-, sociala- och miljönyttor även i framtiden. Genom skogliga produkter kan vi öka Sveriges energisäkerhet och minska beroendet av fossila bränslen och material inom många områden exempelvis byggnader och vardagliga varor som möbler, textilier och leksaker, förpackningar och hygienprodukter. Rester som blir kvar i skogen eller kvarstår i skogsindustriella processer och konsumtion blir el och värme och bidrar till omställningen av energisektorn. EU-kommissionen bör i lagstiftningen om restaurering av natur noggrant överväga alla dessa aspekter.

Förslaget innebär övergripande mål för förbättrad naturrestaurering men överlåter det till medlemsstaterna att bestämma hur de ska nå dessa mål. Vi håller med att medlemsstaternas roll bör förstärkas. Medlemsstaterna bör överväga breda nationella konsekvensanalyser, avvägning av olika intressen och kostnadseffektivitet i de nationella restaureringsplanerna.

Avvakta förslaget för EUs skogsövervakning

Förslaget om att ta fram indikatorer för skogsmark för hela EU går utöver syftet med direktivet det vill säga att återställa försämrade natur och säkerställa skydd av arter och livsmiljöer och verkar följaktligen inte vara proportionerligt. Det är också svårt att definiera gemensamma kriterier på EU-nivå som är relevanta för de varierande skogsekosystemen i medlemsstaterna. Därutöver föregriper inkluderingen av skogsindikatorer det kommande politiska förslaget för EU:s skogsövervakning (EU Forest Monitoring) som är planerat till början av 2023.

Om man vill ta fram specifika EU-omfattande regler för styrning och indikatorer, som behandlar övervakning, bedömning, planering, rapportering och efterlevnad, bör restaureringsåtgärder koncentreras till livsmiljöer där åtgärder skulle vara mest effektiva. Syftet ska vara att hjälpa behöriga myndigheter att gemensamt överväga frågor om biologisk mångfald, klimat och beboelighet samtidigt.

Det är viktigt att säkerställa ett effektivt utnyttjande av en knapp resurs, inklusive för produktion och skydd av biologisk mångfald. Kravet på "ingen försämring" bör överväga naturliga variationer och det bör tillämpas på skyddade områden för att undvika rättslig oklarhet.

Inga delegerade akter

I Artikel 19 föreslås att detaljerna tas fram genom delegerade akter. Energiföretagen Sverige föreslår att detaljerna tas fram genom normala

lagstiftningsrutiner för att säkerställa en demokratisk, öppen och inkluderande strategi och en mer förutsägbar lagstiftning.

Det syns en positiv trend i svenska och EUs skogar gällande mångfald av träd och fågelarter och volymer av död ved. Det samtidigt som skogsarealerna ökar vilket innebär att mängden levande träd har ökat i skogen under de senaste decennierna med viss variation mellan åren. Samtidigt krävs åtgärder för att återställa känsliga skogstyper som listas i habitatdirektivet och som inte är i gott skick.

Medlemsstaterna bör överväga breda nationella konsekvensbedömningar, avvägning av olika intressen och kostnadseffektivitet i sina nationella restaureringsplaner.

Det praktiska genomförandet kräver tillräcklig personal vid nationella myndigheter

Förordningen kommer att kräva att medlemsstaterna utarbetar nationella restaureringsplaner i nära samarbete med allmänheten. Vi uppmuntrar starkt att olika intressenter deltar i denna process. Särskilda styrningsregler (övervakning, bedömning, planering, rapportering och efterlevnad) skulle också säkerställa att myndigheterna gemensamt överväger biologisk mångfald, klimat och försörjningsfrågor och koncentrerar sina återställande åtgärder till livsmiljöer där åtgärderna skulle vara mest effektiva. Dessutom bör indikatorer som är kopplade till dessa planer utformas på EU-nivå för att undvika skillnader. För att framgångsrikt implementera "go-to-areas för förnybar energi" och nationella reformprogram, såväl som utvärderingen av förnybara projekt utanför dessa områden, är kompetent personal vid nationella myndigheter en avgörande faktor.

Stockholm 28 oktober 2022

Åsa Pettersson
vd, Energiföretagen Sverige